

Reportage

Zot van pAtrijs overzicht realisaties

► Tekst: Kathleen Vanhuyse – Kenniscentrum HVV

Samenwerken rond patrijs en faunavriendelijke landbouw. Dat was het doel van het Antwerps PDPO-project Zot van pAtrijs. Het project werd goedgekeurd voor subsidie en liep van het begin van 2017 tot de zomer van 2018. Nu het project ten einde loopt, is het tijd om de realisaties van het project op een rijtje te zetten.

Samenwerken in een patrijzengroep

De 7 Antwerpse wildbeheereenheden die deelnemen aan het project 'Zot van pAtrijs' (WBE Antwerpen Zuid-Rupelstreek, WBE Antwerpse Polders Noord, WBE De Benden-Marck, WBE Groot-Lille, WBE Groot-Ranst, WBE Noorderkempen en WBE Tulderheide), verenigden zich in een patrijzengroep. In de patrijzengroep zijn ook de Regionaal Landschappen en de landbouwsector vertegenwoordigd. De vergaderingen van de patrijzengroep legden knelpunten bloot en brachten kansen voor patrijs aan het licht. De inbreng van de verschillende deelnemers aan de patrijzengroepen vormde daarbij een belangrijke meerwaarde.

Op een terreinexcursie konden de WBE's ervaringen uitwisselen over praktisch patrijzenbeheer. Regelmatige mailings gaven de enthousiaste wildbeheerders extra tips over habitatverbetering voor patrijs, bijvoederen, predatorcontrole, monitoring en duurzaam afschot.

Inspanningen op het terrein

Gottingermengsel. © Ben Van Akeren

© Robert-Jan Asselbergs

De deelnemende jagers en WBE's konden heel wat realiseren op het terrein. In 2017 zaaiden ze zo meer dan 40 hectare fauna-akkers in, een stijging van bijna 30 % ten opzichte van het jaar voordien. Een groepsaankoop van patrijsvriendelijke faunamengsels, georganiseerd door HVV en door Regionaal Landschap de Voorkempen, zorgde ervoor dat zaadmengsels aan een voordelige prijs beschikbaar waren.

.....
De WBE's plantten meer dan 5.000 struiken aan en onderhielden meer dan 7 km heggen en houtkanten.
 .....

Samenwerkingen met landbouwers rond de inzaai van akkerranden of rond faunavriendelijk maaien werden opgestart waar mogelijk.

Binnen het project konden de jagers van de deelnemende WBE's beroep doen op de Regionale Landschappen voor advies over de inrichting van het habitat in hun jachtrevier. Zo gaf het Regionaal Landschap de Voorkempen

vorm aan een actieplan voor een jachtrevier in WBE Groot-Ranst: een plan met onder meer heggen, struikgroepen, poelen, kruidenrijk grasland,... dat momenteel in uitvoerfase is bij de jachtgroep.

In de gemeente Rumst zijn de WBE Antwerpen-Zuid Rupelstreek en het Regionaal Landschap Rivierenland samen in overleg met de gemeente, rond plannen voor een toekomstige inkleding van trage wegen die meerwaarde biedt voor de akker-natuur.

WBE Noorderkempen ontwikkelde mobiele kraaienvallen, die naast voor predatorcontrole ook en zelfs vooral flexibel ingezet worden binnen het werkingsgebied om landbouwers bij te staan om schade aan teelten te voorkomen.

Bovenstaande realisaties zijn maar een greep uit wat er op het terrein gerealiseerd is. Enkele voorbeelden van de terreinacties zijn ook in beeld gebracht en te bekijken via een filmpje op Plattelands-TV.

Samenwerken rond akkerranden

Akkerranden en overhoekjes vormen een enorme meerwaarde voor patrijs en andere akkervogels. Ze zorgen voor schuilgelegenheid en voor voedsel doorheen het hele jaar. In het kader van het Antwerpse PDPO- project 'Zot van pAtrij's' ging Hubertus Vereniging Vlaanderen, samen met Hooibeekhoeve en de landbouworganisaties (Boerenbond en ABS), daarom na of en hoe dit beheer van randen en overhoekjes inpasbaar is in de landbouwbedrijfsvoering, en hoe landbouwers en jagers hierrond kunnen samenwerken.

.....
Akkerranden inzaaien kan voor landbouwers vooral renderen op plaatsen waar ze anders weinig opbrengsten kunnen genereren.
 .....

Daar kan het voor de landbouwer interessant zijn om de perceelsgrens recht te trekken omdat dit gemakkelijker werkt. ▶

Faunavriendelijk maaien. © Luc Jansen

Volgens Boerenbond is de samenwerking tussen landbouwer en jager een enorm pluspunt hierbij. Via de akkerranden komen beide partijen in contact, en dat rendeert voor landbouwers én jagers.

Voor bepaalde akkerranden kunnen landbouwers een financiële vergoeding krijgen. Maar ook zonder beheerovereenkomst en dus zonder extra financiële steun, kunnen akkerranden voor een landbouwbedrijf een economisch rendabele invulling zijn van de vergroening. Dat blijkt uit de rekentool 'Rekenen aan Boeren natuur', die Hooibeekhoeve ontwikkelde in het kader van de PDPO-projecten 'Dorp van de 7 Netten, proeftuin voor biodiversiteit' en 'Zot van pAtrij's'. Deze tool wil landbouwers breder laten nadenken over de invulling van het ecologisch aandachtsgebied en het gebruik van beheerovereenkomsten. De tool laat hen toe om dit te evalueren voor het eigen landbouwbedrijf.

Akkerranden die worden ingezaaid met een faunamengsel of een graskruidenmengsel dat laat wordt gemaaid, zijn uiteraard ideaal voor de akkerbiodiversiteit. Maar het is ook mogelijk om een strook van een voor akkervogels waardevolle teelt (vb. granen, quinoa, kolen, ...) als akkerrand in te brengen in de vergroening. Dat kan de drempel voor landbouwers verlagen. In dat geval moet de landbouwer een gebruiksovereenkomst hebben afgesloten met een VZW met het

oog op het realiseren van milieu- of natuurdoelstellingen. Een pak administratie? Toch niet: een simpel A4 contract tussen de landbouwer en de WBE volstaat. HVV bereidde een template voor, in afstemming met het Departement Landbouw en Visserij.

De kansen op het vlak van samenwerking tussen landbouwers en jagers rond akkerranden zetten we in de verf met een filmpje op Plattelands-TV, en via artikels in de landbouwipers (Drietand, Boer & Tuinder).

Faunavriendelijk maaien

Wilde dieren zijn vaak weerloze slachtoffers wanneer maaimachines op de velden komen. Binnen het project 'Zot van pAtrij's' wilden jagers, landbouwers en loonwerkers daar samen iets aan doen! Maaislachtoffers voorkomen is niet enkel goed voor de dieren zelf, maar kan ook de kwaliteit van het ruwvoeder verbeteren. Een win-win situatie dus.

We startten in 2017 met een campagne rond faunavriendelijk maaien. Samen met Hooibeekhoeve organiseerden we een demo, die ook werd gefilmd. Het filmpje scoorde op Plattelands-TV in de eerste zendweek al meer dan 90.000 kijkers. Een folder en een poster rond faunavriendelijk maaien werden opgemaakt en verdeeld op landbouwbeurzen. WBE's kregen folders mee om naar hun landbouwers te trekken, loonwer-

kers kregen via 'Landbouwservice', hun koepelorganisatie, een folder toegestuurd, ... Dit resulteerde in meer samenwerking met landbouwers om maaislachtoffers te voorkomen.

Wie zijn patrijzenpopulatie op een verstandige manier wil kunnen beheren, moet ze eerst goed in kaart brengen. Dieren tellen is geen evidente zaak, zeker niet indien je graag een beeld krijgt over het absolute aantal dieren dat in het jachtrevier verblijft. Dit is ook voor een patrijzentelling het geval. In afstemming met het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) ontwikkelden we een wetenschappelijk verantwoord telprotocol. Dit telprotocol moet jagers toelaten om een zo accuraat mogelijke schatting te maken van het aantal aanwezige patrijzenkoppels, en dit op een relatief laagdrempelige manier.

We maakten daarnaast een overzichtstabel op die jagers toelaat om gemakkelijk de leeftijd en het geslacht van patrijzen te bepalen.

.....
De verhouding tussen juveniele en adulte patrijzen is een parameter die weerspiegelt hoe succesvol het voortplantingsseizoen is geweest.
 .....

Het reikt jagers relevante informatie aan om het eventuele afschot op een duurzame manier uit te voeren.

© Robert-Jan Asselbergs

We organiseerden in samenwerking met WBE Noordkempen, het INBO en enkele verdelers van warmtebeeldcamera's ook een workshop rond monitoring van patrijzen voor de aan het project deelnemende wildbeheereenheden.

Hier werken boer en jager samen aan onze akkernatuur

In de afgelopen jaren zijn heel wat inspanningen gebeurd voor de patrijs. Jagers gingen op zoek naar landbouwers die overhoekjes wilden laten inzaaien of beheerovereenkomsten wilden afsluiten. Fauna-akkers werden ingezaaid, heggen beheerd, overeenkomsten om dieren te verjagen voor de maaibeurt werden afgesloten,...

In het oog van de KITE

De KITE beschikt over een gezichtsvermogen dat vijf keer scherper is dan dat van de mens en heeft ook nog eens een bijzonder breed gezichtsveld van 110°. De opmerkelijk hoge lichtopname maakt het mogelijk prooien zelfs in de schaduw of schemerlicht te ontwaren. De KITE KSP HD 1-6x24 biedt u al deze eigenschappen – een hoge vergroting, 93% van het licht wordt doorgegeven, van het volledige lichtspectrum en een breed gezichtsveld

– om prooien sneller op te merken, te voorkomen dat u op de honden schiet en elk risico uit te sluiten. De droom van elke jager! Net als de KITE, biedt dit vizier uitzonderlijke precisie, onder alle weersomstandigheden. In samenwerking met **BROWNING®**, stellen wij u dit compacte vizier van ongeëvenaarde kwaliteit voor. De vogel is meer dan zomaar een logo, hij staat voor uitmuntendheid als norm.

Voor een lijst met dealers of voor meer informatie verwijzen wij naar onze website, www.kiteoptics.com

KITE OPTICS®
UNCONDITIONAL PERFORMANCE*

*COMPROMISLOOS PRESTEREN

© Johan De Bock

We ontwikkelden infoborden om toevallige passanten en recreanten attent te maken op de aangelegde en beheerde hoekjes akkernatuur en op hun waarde voor verschillende insecten, akkervogels en hazen.

Met dank aan de deelnemende WBE's en onze projectpartners

Deelnemende WBE's

- WBE Antwerpen-Zuid Rupelstreek
- WBE Antwerpse Polders Noord
- WBE De Beneden-Marck
- WBE Groot-Lille
- WBE Groot-Ranst
- WBE Noorderkempen
- WBE Tulderheide

Projectpartners

- Hooibeekhoeve
- Regionaal Landschap de Voorkempen
- Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete
- Algemeen Boerensyndicaat
- Boerenbond
- Regionaal Landschap Rivierenland

De infoborden 'Hier werken boer en jager samen aan onze akkernatuur' sensibiliseren mensen ook om hun hond aan de leiband te houden. Op die manier trachten we te zorgen voor de broodnodige rust voor de akkerfauna die van de aangelegde stukjes akkernatuur profiteert.

Tot slot

In Antwerpen, waar het landbouwareaal vooral bestaat uit maïs en intensief grasland, is en blijft werken rond de patrijs een uitdaging. Er zijn vaak heel wat inspanningen nodig om enkele kleine verbeteringen te realiseren op het terrein. Maar elke realisatie is er eentje meer. En samenwerking loont – op heel veel vlakken. Daar is iedereen van overtuigd. Daarom, een dikke 'merci' aan de 7 WBE's

Workshop monitoring. © Kathleen Vanhuysse

en aan onze projectpartners die zich hebben ingespannen in dit 'Zot van pAtrijs'-project.

Alle info, documenten, filmpjes,... waarvan sprake in dit artikel zijn beschikbaar via onze webpagina <https://hvv.be/info/projecten/zot-van-patrijs/> ■

© Robert-Jan Asselbergs

Zot van pAtrijs

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland

VLAAMSE LAND MAATSCHAPPIJ

Provincie Antwerpen